

Hr Märt Holtsmann
Keskkonnaamet
Looduskasutuseosakond
info@keskkonnaamet.ee

Meie: 07.09.2023 nr 6.1-3/32811-1

Selgitavate küsimuste küsimine seoses Põlvamaa Piiraja teede ehitamise projektiga

Austatud härra Holtsmann

Põllumajandus- ja Toiduametile on 20.07.2023 Riigimetsa Majandamise Keskus esitanud ehitusloa taotluse Põlvamaal Piiraja teede ehitamiseks, millele on koostanud Laanekraav OÜ Piiraja teede ehitamise projekti (töö nr 23-08).

Põllumajandus- ja Toiduametil on seoses ehitusloa menetlemise ja taotlusmaterjalide läbivaatamisega tekkinud selgitamist vajavad küsimused, mis puudutavad Keskkonnaameti 03.05.2023 projektlahendi läbivaatamise kirjas nr 7-9/23/6560-2 esitatud seisukohti.

Palume Keskkonnaametil leida võimalus vastata järgmistele küsimustele, mis puudutavad kõnealusele projektialale jäävat metsise liigi leiukohta KLO9131755.

1. Palume selgitada, mis on Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi nimetatud EELIS) kantud liigi leiukoha õiguslik sisu. Mis on liigi leiukoht ja mille alusel kaitstakse (õiguslikult) liigi leiukohta? Kuidas saab liigi leiukohast õiguslikult kaitsealune liik kui kaitstav loodusobjekt?
2. Kes on liigi leiukoha valitseja ja millisest seadusaktist see tuleneb?
3. Kuidas ja mille alusel saab liigi leiukohast liigi elupaik? Palun selgitada, kas ja kuidas EELIS-sesse kantud liigi leiukoht on võrdsustatud elupaigaga. Vajame selgitust, et aru saada mõistete päritolust ja nende sisust, kuna EELIS-sesse on tehtud kanne vaid liigi leiukohale ja looduskaitsealusesse puudub selgitus elupaigale.
4. Palume selgitada kuidas toimub liigi leiukoha polügoni ja selle ulatuse määramine? Kes seda teeb ja mis on selle määramise aluseks? Kas ja kes leiukoha määramise õigsuse üle kontrolli teeb? Kuidas kontrollitakse, et kaitsealuse liigi isend on täna samas kohas, kus teda aasta tagasi nähti (metsise näitel)?
5. Mille alusel (õiguslikult) kaitstakse kaitstavat liiki? Kes on kaitstava liigi valitseja? Kas ja kuidas on tagatud kaitseala valitseja poolt projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluste kooskõlastamisel ja nõusoleku/seisukoha andmisel kaitstavale liigile piisav kaitse kui kaitstavale loodusobjektile? Ja kas on loogiline, et kaitsealusele liigile seatavad hinnangulised tingimused ja eeldatavad ohuhinnangud antakse kaitseala valitseja poolt ehitusloa menetluse lõpus, kui ka ühtlasi teavitatakse kooskõlastusest keeldumise alustest (LKS § 14). Milline on Keskkonnaameti kui kaitstava loodusobjekti valitseja roll kavandava tegevuse planeerimise ja elluviimise juures, kui see puudutab otseselt liigi leiukohta? Kuidas tagatakse ennetavalt kaitsealuse liigi kaitse, et vältida eeldatava negatiivse mõju kaasnemist?

6. Millised on looduskaitsealised sh õiguslikud nõuded kaitsealusele liigile?
 7. Metsaregistri andmetel on metsise leiukohale KLO9131755 väljastatud Keskkonnaameti poolt üksikuid metsateatise, kus ei kajastata oluliste rohekoridoride ja tuumalade olemasolu. Ka metsise kaitse seisukohast peale LKS § 55 lg 6¹ ja kanaliste pesitsusperioodi, mis kestab 15. aprillist kuni 30 juunini, oluliselt piiravaid nõudeid ei märgita. Kas Keskkonnaamet koostab metsateatise menetledes keskkonnamõju eelhindanguid samale seisukohale tuginedes, et metsise liigi leiukohas võidakse eeldatavalt oluliselt mõjutada kaitstavat liiki, kui kaitstavat loodusobjekti?
 8. Keskkonnaamet on tutvunud Piiroja teede projektiga ja on näinud, et teede ehitusel ei ole kavandatud mitteühegi kuivenduskraavi rajamist ega ka rekonstrueerimist, uuendamist ja hooldamist, siis millised võiksid olla ohud metsisele antud projekti elluviimisel? Juhime tähelepanu, et projektlahend arvestab liigispetsiifilise ajalise piiranguga, et vältida häirimist metsise peamisel pesitsusperioodil. Juhul kui leiate, et mõjuteguriks võib olla edaspidine sagedasem liiklus, mis võib kaitsealust liiki häirida, siis palume ühtlasi anda nõu, kuidas sellist mõju on võimalik hinnata (nt soovituslik meetodika, kuidas hinnata autode liiklustihedust antud metsateedel 5-10 aasta perspektiivis).
- Mõistame Keskkonnaameti kirjas nr 7-9/23/6560-2 rohevõrgustiku käsitlust. Samas tuleb aru saada rohevõrgustiku sisust. Põllumajandus- ja Toiduameti hinnangul saab rohevõrgustikku käsitleda kui planeerimisalast mõistet. Maakonnaplaneering annab üldised kasutustingimused rohevõrgustiku toimimise tagamiseks, üldplaneeringu ülesanne on rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine. Väljaspool kaitstavaid alasid võimaldab rohevõrgustik üldjuhul jätkata tavapärasest majandustegevust. Antud projektiga ei muudeta maakasutuse sihtotstarvet, metsa funktsioon säilib ning jätkatakse metsamaa majandamist.

Ühtlasi palume selgitada, mis osas erineb metsise elupaiganõudlus inventeeritud elupaikades ja püsielupaigas metsise kaitseks kehtestatud kaitsekorrast? Eeldades, et keskkonnaministri määrusega kehtestatud kaitsekord tagab metsise kui II kaitsekategooria liigi soodsad elutingimused, mis peaksid tagama ka linnuala eesmärgiks oleva metsise elupaiganõudluse. Juhime tähelepanu, et püsielupaigad on moodustatud liigi soodsa seisundi tagamiseks (kaitse-eeskiri § 1) ning kaitse-eeskirjas toodud kaitsekord kohaldub ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta, osas (kaitse-eeskiri § 5).

Juhime tähelepanu, et Eestis kaitse alla võetud metsise püsielupaikades kehtiva kaitsekorraga (keskkonnaministri 13.01.2005 (redaktsioon jõustunud 28.02.2023) määrus nr 1 "Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine" edaspidi: *kaitse-eeskiri*), kus püsielupaiga sihtkaitse- ja piiranguvööndis kehtib sarnane ajaline liikumiskeeld 01.02 – 31.08, kuid piiranguvööndis on lubatud lage- ja turberaie 1. septembrist 31. jaanuarini, kusjuures raielangi suuruse ja kuju osas tuleb arvestada järgmiste piirangutega:

- 1) lageraie korral ei tohi langi suurus ületada 1,0 ha ning laius 30 meetrit;
- 2) turberaie korral ei tohi langi suurus ületada 2 ha (kaitse-eeskiri § 4 lg 7).

Piiranguvööndis tuleb raiete tegemisel arvestada piiranguid metsa vanuselisele koosseisule ja raielangi kujule:

- 1) üle 60 aasta vanuse metsa osakaal ei tohi jääda väiksemaks kui 50%;
- 2) raielankide vahele tuleb jätta üle 60 aasta vanust puistut vähemalt 100 m laiuse ribana (kaitse-eeskiri § 4 lg 8).

Siit tulenevalt ei nähta Eestis kaitstavates püsielupaikades raietest tulenevat mõju metsise elupaiga soodsa seisuga säilimisele, seega jääb arusaamatuks, kuidas võiks mõjutada olemasolevate pinnasteede trassi äärest puittaimestiku raie (projektilt kokku

1,4 ha) metsise elutingimusi juhul, kui see ei asu keskkonnaministri määrusega kinnitatud püsielupaigas.

Juhime tähelepanu, et kaitseala valitseja nõusoleku vajadust nimetatud raiete tegemiseks kaitse-eeskirjaga sätestatud ei ole.

9. Kas oskate selgitada, miks ei ole liigi leiukohale KLO9131755 moodustatud püsielupaika, mis tagaks antud piirkonnas liigi soodsa seisundi?
10. Palume Keskkonnaameti hinnangut, et kui üldteada on teistes riigiasutustes kaitsealuse liigi leiukoha korral (nt kolmanda kaitsekategooria liikide karulauk (*Allium rüsinum*) ja valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*)) eelhinnangu koostamise vajadus? Kas ja millal on seaduseandja kujundanud seisukoha, millega registreeritud kaitsealuse liigi leiukoht võrdsustatakse kaitsealuse liigiga (isendiga)? Lisame, et varasemalt (ca 20 aastat) on looduskaitstes antud küsimuses põhimõtted olnud teistsugused.

Arvestades eeltoodud küsimusi, siis palume kinnitust, et kas Keskkonnaamet jääb Piiraja teede projektile 03.05.2023 kirjaga nr 7-9/23/6560-2 esitatud seisukoha juurde, kus tungivalt leidsite, et ehitusloa menetluse käigus tuleb metsisele anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang.

Kui endiselt leiate, et kõikide kaitsealuste liikide leiukohtades tuleb keskkonnamõju eelhinnang anda, siis palume seda põhimõtet rakendada üle Eesti. Ja juhul kui kaitsealuste liikide ja nende leiukohtade kaitsmise osas tehakse valikuid/erandeid, siis palume neid põhjendada ja tuua otsustamise alused, mille alusel neid seisukohti ja põhimõtteid Keskkonnaameti poolt rakendatakse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Rauert
Peaspetsialist-koordinaator
Lõuna regioon

Ele Liivamägi
+372 5859 0364
ele.liivamagi@pta.agri.ee